

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

Пляца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 970 din Ноемврие 2013
Chișinău

Cu privire la aprobarea Standardelor de calitate
pentru instituțiile de învățământ primar și
secundar general din perspectiva școlii
prietenoase copilului

În conformitate cu Regulamentul, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al Ministerului Educației, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 653 din 06.11.2009, cu modificările ulterioare, Planul de activitate al Ministerului Educației pentru anul 2013, aprobat prin Ordinul Ministrului educației nr. 69 din 13.02.2013 și deciziei Colegiului Ministerului Educației nr 3 din 30 septembrie 2013, emit următorul

ORDIN

1. Se aprobă *Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului*, se anexează.
2. Direcția Învățământ preuniversitar va elabora pînă la 31 decembrie 2013 un Plan de implementare graduală a Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului.
3. Controlul aplicării Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ va fi realizat de către Ministerul Educației.
4. Se desemnează responsabilă de executarea prezentului Ordin dna Liliana Nicolaescu-Onofrei, viceministru al educației.

Ministru

Maia Sandu

Anexă 1
la Ordinul Ministerului Educației
nr. 940 din 11 octombrie 2013

Ministerul Educației

**STANDARDE DE CALITATE
PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT
PRIMAR ȘI SECUNDAR GENERAL
DIN PERSPECTIVA ȘCOLII PRIETENOASE COPILULUI**

Chișinău, 2013

CUPRINS

	Pagina
I. Introducere	3
1. Preliminarii	3
2. Definiție	3
3. Principii generale	4
4. Modalitatea de dezvoltare și implementare a standardelor	4
5. Structura standardelor	5
II. Standardele de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului	6
III. Anexe:	19
1. Glosar de termeni-cheie	19
2. Referințe bibliografice	22

INTRODUCERE

1. PRELIMINARII

Calitatea educației constituie o prioritate, fiind o condiție indispensabilă pentru ameliorarea ocupării profesionale, a coeziunii sociale și a competitivității economice. Calitatea în educație este asigurată prin următoarele procese:

- 1) planificarea și realizarea eficientă a rezultatelor scontate ale învățării;
- 2) monitorizarea rezultatelor;
- 3) evaluarea internă a rezultatelor;
- 4) evaluarea externă a rezultatelor;
- 5) îmbunătățirea continuă a rezultatelor în educație.

Asigurarea calității educației este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele.

Standardele elaborate sînt necesare pentru îmbunătățirea planificării și alocării resurselor la nivel de sistem, pentru monitorizarea progresului în vederea obținerii rezultatelor scontate ale învățării, pentru evaluarea rezultatelor obținute în vederea îmbunătățirii calității, eficienței, accesului și echității educației, la nivel de instituție de învățămînt și la nivel de sistem. Aplicînd standarde, evaluarea rezultatelor reformelor educației devine obiectivă.

Școala Prietenoasă Copilului (ȘPC) reprezintă o abordare holistică, de sistem pentru îmbunătățirea calității educației care plasează copilul în centrul reformei educaționale. Standardele de calitate elaborate pentru școala prietenoasă copilului acoperă întregul sistem de activitate al instituției și urmărește următoarele **obiective**:

1. respectarea drepturilor fiecărui copil;
2. abordarea copilului ca un întreg, într-un context larg;
3. centrarea pe copil și pe familia acestuia;
4. sensibilitatea la gen;
5. promovarea calității rezultatelor academice;
6. fundamentarea educației pe viața reală și pe integrarea școlii în comunitate;
7. flexibilitatea și promovarea diversității;
8. asigurarea incluziunii și asigurarea egalității de șanse pentru toți copiii;
9. promovarea sănătății mentale și fizice a copilului;
10. acceptabilitatea și accesibilitatea programelor educaționale pentru fiecare copil;
11. consolidarea competențelor și statutului profesorilor.

2. DEFINIȚIE

Standardul este, prin definiție, un document stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează – pentru utilizări comune și repetate – reguli, linii directoare și caracteristici referitoare la activități și rezultatele acestora, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat.

În esență, standardele sînt formulări de obiective care definesc ceea ce părțile interesate trebuie să cunoască și să întreprindă în cadrul sistemului educației. Standardele sînt declarații generale care acoperă întreaga educație a copilului (de la învățămîntul primar pînă la universitate) și care specifică calitatea învățămîntului pentru dezvoltarea psihofizică confortabilă a acestuia.

Conceptul de standard educațional trebuie să fie asociat direct cu cel de criteriu de calitate a sistemului de învățămînt. Îndeplinirea standardelor trebuie să fie criteriul de bază în aprecierea performanțelor fiecărei instituții de învățămînt, clase și a fiecărui elev în parte. În acest sens, standardele vizează:

- creșterea calității în educație;
- asigurarea echității în educație și îmbunătățirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii;
- apropierea nivelului de performanțe al instituțiilor de învățămînt din cadrul sistemului educațional din diferite raioane ale republicii.

Standardele nu au scopul de a pedepsi școlile, profesorii, copiii sau alte părți interesate care nu ating obiectivele stabilite, ci de a măsura și îndruma partea interesată să poată satisfacă (sau să depășească) standardele la un nivel minim. Dacă un standard nu este atins, există o posibilitate de a evalua situația și elabora modalități pentru părțile interesate de a atinge sau depăși standardele în viitor.

Standardele le permit părților interesate să evalueze calitatea sistemului lor de educație, să monitorizeze progresele în vederea atingerii sau depășirii standardelor și să evalueze eficiența reformelor. Suplimentar,

standardele sistemului ȘPC pot fi utilizate pentru a încuraja responsabilitatea comună pentru dimensiunile ȘPC privind eficiența; sănătatea, siguranța și protecția; participarea; sensibilitatea la gen și incluziunea.

3. PRINCIPII GENERALE

Prin standardizare, în general, și prin standardele privind Școala Prietenoasă Copilului, în special, sînt respectate următoarele principii generale:

1. **Elaborarea și aprobarea standardelor de calitate pe baza consensului părților interesate** – procesul de elaborare este transparent, asigură participarea tuturor părților interesate, pe baza interesului public, independent de orice interes specific și pornind de la respectarea regulilor standardizării educației în plan european și internațional.
2. **Respectarea interesului superior al copilului** – exprimă necesitatea coordonării tuturor acțiunilor, activităților realizate în mediul formal, informal și nonformal în interesul superior al copilului.
3. **Complexitatea** – exprimă cerința ca procesul de învățămînt să fie organizat și să se desfășoare ținîndu-se cont de particularitățile de vîrstă, sex, nivelul pregătirii anterioare, precum și de deosebirile individuale, de potențialul intelectual și fizic al fiecărui elev.
4. **Descrășterea efectului de excludere socială** – serviciilor educaționale oferite de școală trebuie să ducă la descrășterea excluderii sociale și la creșterea posibilității de participare socială.
5. **Individualizarea (centrarea pe copil)** – exprimă necesitatea adaptării conținuturilor și a strategiilor didactice la particularitățile psihofizice ale fiecărui copil, cît și la particularitățile de grup.
6. **Abordarea inter/multidisciplinară** – se asigură abordarea globală și unitară a copiilor cu cerințe educaționale speciale, în vederea evaluării lor corecte.

4. MODALITATEA DE DEZVOLTARE ȘI IMPLEMENARE A STANDARDELOR

Standardele au fost elaborate și dezvoltate de un grup de experți naționali, specialiști în domeniul educației de la: Ministerul Educației, Agenția de Evaluare și Examinare, Consiliul Național de Atestare și Acreditare, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, Institutul de Științe ale Educației, gimnaziile și liceele din republică. Dezvoltarea standardelor a fost realizată cu sprijinul experților internaționali.

Standardele au fost validate de experți naționali și internaționali, fiind consultate peste 20 de instituții interesate și confirmînd calitatea lor.

Pentru implementarea standardelor vor fi elaborate instrumente de monitorizare și evaluare, care înainte de implementare, vor fi pilotate în școlile din Republica Moldova.

Standardele de calitate se aplică de toate instituțiile de învățămînt din țară, indiferent de forma de proprietate (publică sau privată) și de modalitatea de finanțare, conform actelor normative în vigoare.

Toate celelalte standarde elaborate pentru diferite categorii de instituții de învățămînt se vor fundamenta pe aceste standarde.

Controlul aplicării Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățămînt va fi realizat de către Ministerul Educației.

Managerii vor utiliza acest document pentru managementul calității educației, cadrele didactice vor utiliza acest document pentru proiectarea didactică, elaborarea și aplicarea tehnologiilor educaționale moderne, formarea și evaluarea competențelor elevilor. Elevii vor utiliza standardele pentru stabilirea obiectivelor de autoformare, planificarea carierei, conceperea strategiilor proprii de învățare. Părinții, comunitatea și factorii de decizie vor apela la standarde pentru monitorizarea calității procesului educațional.

5. STRUCTURA STANDARDELOR

Standardele de calitate acoperă întreaga funcționare a instituțiilor de învățămînt, inclusiv managementul, capacitatea instituțională (baza materială, resursa umană), curriculumul și procesul de învățămînt.

Standardele de calitate se structurează pe cinci **dimensiuni** fundamentale pentru sistemul educațional, așa cum au rezultat din conceptul de „Școală Prietenoasă Copilului”: 1. Sănătate, siguranță, protecție; 2. Participarea democratică; 3. Incluziunea; 4. Eficiența educațională; 5. Sensibilitate la gen. Fiecare dimensiune este structurată pe cele 3 **domenii** (Management, Capacitatea instituțională, Curriculum / proces educațional).

În cadrul fiecărui domeniu, au fost formulați indicatori (ca repere observabile ale atingerii standardului, utilizate în măsurare și evaluare).

II. Standardele de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
<p>1. SĂNĂTATE, SIGURANȚĂ, PROTECȚIE</p>	<p>1.1. Instituția de învățământ asigură securitatea și protecția tuturor elevilor</p>	<p>Management:</p> <p>1.1.1. Administrația instituției de învățământ deține documentația tehnică, sanitaro-igienică și medicală, prin care se atestă pregătirea școlii pentru desfășurarea procesului educațional.</p> <p>1.1.2. Instituția de învățământ colaborează cu autoritatea publică locală, cu respectarea atribuțiilor stabilite de lege pentru fiecare parte, pentru asigurarea securității și siguranței elevilor.</p> <p>1.1.3. Administrația instituției de învățământ asigură paza și securitatea școlii și a teritoriului adiacent acesteia.</p> <p>1.1.4. Administrația instituției de învățământ, cu sprijinul structurilor asociative ale părinților și elevilor (consiliile sau alte structuri) monitorizează respectarea normelor igienico-sanitare.</p> <p>1.1.5. Administrația instituției de învățământ asigură siguranța tuturor elevilor pe toată durata programului școlar și la toate activitățile școlare și extrașcolare realizate, inclusiv în timpul transportului elevilor (dacă este cazul).</p> <p>1.1.6. Administrația instituției de învățământ elaborează un orar echilibrat, flexibil în care disciplinele exacte alternează cu cele umanistice, artistice, tehnologice și cele sportive și asigură raportul optim între timpul instruirii formale și cel al instruirii nonformale, între timpul de învățare și timpul de recreere.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>1.1.7. Instituția de învățământ asigură fiecărui elev din școală un loc de lucru în bancă / la masă, corespunzător taliei sale, acuității vizuale și auditive, particularităților psihofiziologice individuale.</p> <p>1.1.8. Instituția de învățământ asigură echipamente, utilaje, dispozitive, ustensile și</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>materialele de sprijin pentru laboratoarele de fizică și chimie, pentru sălile de studiu la biologie și informatică, pentru atelierele de educație tehnologică, pentru sala de sport și terenul sportiv, în concordanță cu talia elevilor, parametrii sanitaro-igienici și termenele de valabilitate, cerințele de securitate și normele sanitare.</p> <p>1.1.9. Instituția de învățământ asigură spații pentru prepararea și servirea hranei care corespund normelor sanitare în vigoare privind siguranța, accesibilitatea, funcționalitatea și confortul elevilor.</p> <p>1.1.10. Instituția de învățământ dispune de blocuri sanitare (toalete, lavoare dotate cu apă caldă, săpun și uscător electric pentru mâini).</p> <p>1.1.11. Instituția de învățământ dispune de mijloace antiincendiere și ieșire de rezervă.</p> <p>1.1.12. Instituția de învățământ dispune de proceduri de înregistrare, cercetare și rezolvare a plîngerilor / reclamațiilor elevilor, personalului didactic, familiei etc. cu referire la încălcarea drepturilor privind siguranța și protecția în școală sau pe teritoriul adiacent.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>1.1.13. Cadrele didactice desfășoară, cu elevii, activități ce vizează învățarea și respectarea regulilor de circulație rutieră, a tehnicii securității în mediul școlar și în cotidian, de prevenire a situațiilor de risc (inundații, incendii, cutremure etc.) și de acordare a primului ajutor.</p> <p>1.1.14. Fiecare copil beneficiază de o rație alimentară care acoperă normele fiziologice de consum pe zi, în conformitate cu legislația sanitară în vigoare.</p> <p>Management:</p> <p>1.2.1. Administrația instituției de învățământ colaborează cu părinții elevilor, sau, după caz, cu tutorii / reprezentanții lor legali, cu autoritatea publică locală și cu celelalte instituții cu atribuții legale în acest sens, în aplicarea procedurii legale de organizare</p>
	<p>1.2. Instituția de învățământ dezvoltă parteneriate comunitare în</p>	

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
	<p>vederea protecției integrității fizice și psihice a fiecărui copil</p>	<p>instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituției de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.</p> <p>1.2.2. Administrația instituției de învățământ informează personalul, elevii, părinții sau, după caz, tutorii / reprezentanții legali asupra procedurii legale de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituției de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>1.2.3. Instituția de învățământ dispune de personal format pentru aplicarea procedurii legale de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituției de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.</p> <p>1.2.4. Instituția de învățământ folosește, în funcție de nevoi, resursele existente în comunitate (cum ar fi serviciile de sprijin familial, asistenți parentali profesioniști etc.) pentru asigurarea protecției integrității fizice și psihice a fiecărui copil.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>1.2.5. Cadrele didactice realizează activități de prevenire și combatere a violenței în școală (în rândurile elevilor, a relațiilor elev-elev, elev-cadru didactic, elev-personal auxiliar etc.).</p> <p>1.2.6. Cadrele didactice colaborează cu părinții elevilor, sau, după caz, cu tutorii / reprezentanții lor legali, cu autoritatea publică locală și cu celelalte instituții cu atribuții legale în acest sens în activitățile de prevenire și combatere a violenței în școală.</p> <p>1.2.7. Copiii au acces la servicii de sprijin, pentru asigurarea dezvoltării fizice, mintale și emoționale (cum ar fi: Centre de resurse; Servicii de consiliere școlară și de integrare</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>în viața socială; Serviciul psihologic școlar; Serviciul de supraveghere și menținere a sănătății etc.).</p> <p>1.2.8. Personalul instituției de învățământ, elevii și, după caz, părinții, tutorii / reprezentanții legali, autoritatea publică locală și celelalte instituții cu atribuții legale în acest sens sînt implicați sistematic în campaniile de prevenire a comportamentelor dăunătoare sănătății (cum ar fi campaniile antitabac, antidrog, antialcool etc.).</p>
<p>1.3. Instituția de învățământ oferă servicii de suport pentru promovarea unui mod sănătos de viață</p>		<p>Management:</p> <p>1.3.1. Administrația instituției de învățământ colaborează cu părinții elevilor, sau, după caz, cu tutorii / reprezentanții lor legali, cu serviciile publice de sănătate și cu celelalte instituții cu atribuții legale în acest sens, în promovarea valorii sănătății fizice și mentale, stilului sănătos de viață în instituție și comunitate.</p> <p>1.3.2. Administrația instituției de învățământ asigură accesul permanent al elevilor / copiilor la servicii medicale printr-un cabinet propriu sau pe baza unor acorduri de asistență cu unități medicale.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>1.3.3. Instituția de învățământ dispune de condiții fizice, resurse materiale și resurse metodologice pentru profilaxia problemelor psihoemoționale ale copiilor (după caz, mese rotunde, seminare, training-uri, concursuri, sesiuni de terapie educațională etc.).</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>1.3.4. Cadrele didactice, prin orele de dirigenție și activități extracurriculare, încurajează și sprijină copiii să manifeste inițiativă și să realizeze activități de promovare a modului sănătos de viață, de prevenire a riscurilor de accident, îmbolnăviri etc.</p> <p>1.3.5. Cadrele didactice iau măsuri de ameliorare și de prevenire a surmenajului și de profilaxie a stresului psihosomatic pe parcursul procesului educațional.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>1.3.6. Elevii au acces la programe educative ce promovează modul sănătos de viață: educație pentru sănătate, educație nutrițională, educație sexuală etc., prin curriculumul la decizia școlii/ disciplinele opționale.</p>
<p>2. PARTICIPARE E DEMOCRATICĂ</p>	<p>2.1. Copiii participa la procesul decizional referitor la toate aspectele vieții școlare</p>	<p>Management:</p> <p>2.1.1. Administrația instituției de învățământ are definite, în planul strategic și planul operațional de dezvoltare, mecanisme de asigurare a participării elevilor la soluționarea problemelor și luarea deciziilor care vizează direct viața lor școlară.</p> <p>2.1.2. Administrația instituției de învățământ oferă tuturor elevilor școlii informații complete și în timp util (prin afișare, tipărire, mijloace electronice sau orice alte mijloace) pe subiecte ce țin de interesul lor imediat, referitoare la aspectele vieții școlare și extrașcolare (politici educaționale, statutul școlii, structură, obiective și proceduri școlare, modificări care apar pe parcursul anului școlar etc.).</p> <p>2.1.3. Administrația instituției de învățământ are elaborat un set de proceduri și instrumente care asigură valorizarea opiniilor, inițiativelor, propunerilor elevilor în procesul de luare a deciziilor ce vizează aspectele vieții lor școlare.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>2.1.4. Instituția de învățământ dispune de mijloace de comunicare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, sondaje, expunerea și argumentarea opiniilor în timpul orelor, discuții etc.), prin intermediul cărora elevii își pot exprima opinia cu privire la toate aspectele de interes.</p> <p>2.1.5. În instituția de învățământ există o structură asociativă a elevilor (consiliu sau altă formă), aleasă în mod democratic și auto-organizată (cu liderii aleși, întâlniri regulate, planuri proprii de acțiune), care participă la luarea deciziilor cu privire la toate problemele de interes pentru elevi.</p> <p>2.1.6. Instituția de învățământ aplică proceduri specifice, accesibile și transparente de</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>participare a elevilor în rezolvarea problemelor la nivel de clasă și la nivel de școală.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>2.1.7. Cadrele didactice încurajează participarea elevilor la soluționarea problemelor la nivel de clasă și la nivel de școală.</p> <p>2.1.8. Elevii, în cadrul orelor și activităților educaționale, își exprimă opinia personală referitoare la demersul educațional realizat.</p> <p>2.1.9. Cadrele didactice încurajează elevii să participe la formularea obiectivelor lecțiilor.</p> <p>2.1.10. Cadrele didactice implică sistematic elevii în evaluarea propriului progres școlar.</p> <p>Management:</p> <p>2.2.1. Administrația instituției de învățământ are elaborat un set de proceduri democratice de delegare, promovare a părinților în structurile decizionale ale școlii și le aplică consecvent.</p> <p>2.2.2. Administrația instituției de învățământ are elaborate proceduri de informare periodică a părinților, sau, după caz, tutorilor / reprezentanților legali, despre rezultatele copiilor lor la nivel de clasă și / sau școală, prin diferite mijloace.</p> <p>2.2.3. Administrația instituției de învățământ are elaborate proceduri privind participarea sau, după caz, tutorilor / reprezentanților legali, la îmbunătățirea rezultatelor școlare și asigurarea progresului școlar.</p> <p>2.2.4. Administrația instituției de învățământ are încheiate acorduri de parteneriat și furnizează evidențe privind colaborarea cu reprezentanții comunității, pe baza interesului superior al copilului.</p> <p>2.2.5. Administrația instituției de învățământ promovează participarea comunității (agenții economici, serviciile publice, ONG, voluntari etc.) la îmbunătățirea condițiilor de învățare, odihnă și relaxare și petrecere a timpului liber pentru copii.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>Capacitate instituțională:</p> <p>2.2.6. Instituția de învățământ are un consiliu de administrație cu reprezentanți ai părinților, ai autorității administrației publice locale, ai elevilor din clasele liceale, care ia decizii și activează în baza unui plan coordonat orientat spre asigurarea educației de calitate pentru toți copiii.</p> <p>2.2.7. În instituția de învățământ există o structură asociativă a părinților (consiliu sau altă formă), aleasă în mod democratic și auto-organizată (cu liderii aleși, întâlniri regulate, planuri proprii de acțiune), care participă la luarea deciziilor cu privire la toate problemele ce vizează educația copiilor.</p> <p>2.2.8. Instituția de învățământ dispune de mijloace de comunicare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, sondaje, discuții etc.), prin intermediul cărora părinții își pot exprima opinia cu privire la toate aspectele de interes.</p> <p>2.2.9. Instituția de învățământ creează, la necesitate, grupuri intersectoriale de intervenție din care fac parte reprezentanți ai școlii, familiei și comunității, care activează în bază de proiecte operaționale de soluționare a problemelor identificate (înmatricularea copiilor, combaterea absenteismului și abandonului școlar, combaterea violenței și abuzului față de copii, activități ecologice, asistență persoanelor în etate etc.).</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>2.2.10. Structurile asociative ale părinților și elevilor (consiliile sau alte structuri), precum și instituțiile partenere din comunitate participă la elaborarea documentelor programatice (proiect de dezvoltare, plan de activitate etc.) ale școlii.</p> <p>2.2.11. Cadrele didactice realizează sistematic activități de pedagogizare a părinților privind educația copiilor lor, în baza unui plan elaborat.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>2.2.12. Cadrele didactice încurajează părinții să se implice în calitate de persoană-resursă în procesul educațional (de exemplu, prelegeri pe un anumit subiect sau vizite la locul de muncă al părinților) și în activități extracurriculare (de exemplu, pregătirea evenimentelor, organizarea excursiilor, activităților pe interese etc.).</p> <p>2.2.13. Cadrele didactice implică, după caz și în funcție de posibilități, persoane-resursă din comunitate în activități de educație financiară și de ghidare în carieră a copiilor, în funcție de specificul socio-economic local.</p>
	<p>2.3. Școala, familia și comunitatea îi pregătesc pe copiii să conviețuiască într-o societate interculturală bazată pe democrație</p>	<p>Management:</p> <p>2.3.1. Administrația instituției de învățământ promovează respectul diversității culturale, etnice, lingvistice, religioase prin actele reglatorii și prin activitățile pe care le organizează și/sau la care participă școala.</p> <p>2.3.2. Administrația instituției de învățământ colectează feedback-ul din partea partenerilor din comunitate privind respectarea principiilor democratice.</p> <p>2.3.3. Administrația instituției de învățământ monitorizează respectarea diversității culturale, etnice, lingvistice, religioase în toate activitățile desfășurate în școală.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>2.3.4. Instituția de învățământ se adresează în mod egal elevilor de diferite etnii și culturi în mijloace promoționale/de informare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, pagina web etc.).</p> <p>2.3.5. Instituția de învățământ creează toate condițiile pentru ca elevii să comunice în limba română și să învețe limba etniei majoritare din comunitatea respectivă.</p> <p>2.3.6. Cadrele didactice recunosc manifestările stereotipurilor și prejudecăților etnice, culturale și pentru a reacționa în vederea anticipării consecințelor negative și minimalizării efectelor acestora.</p> <p>2.3.7. Planul strategic și în cel operațional al instituției de învățământ cuprinde ținte și</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>activități specifice diferitelor comunități culturale, etnice, lingvistice, religioase, precum și activități de combatere a stereotipurilor și prejudecăților, cu participarea cadrelor didactice, elevilor, părinților și altor membri ai comunității.</p> <p>Curriculum / proces educațional</p> <p>2.3.8. Elevii demonstrează cunoașterea și respectarea culturii și tradițiilor proprii, culturii și tradițiilor altor comunități etnice din Republica Moldova, indiferent de grupul etnic de care aparțin și indiferent de limba de studii.</p> <p>2.3.9. Cadrele didactice promovează respectul valorilor naționale și ale minorităților etnice, religioase sau de altă natură în activitățile curriculare și extracurriculare.</p> <p>2.3.10. Cadrele didactice pun la dispoziția elevilor, familiilor acestora și altor membri ai comunității resurse și materiale care promovează interculturalitatea în contextul unei societăți democratice.</p> <p>2.3.11. Cadrele didactice organizează spațiul educațional încât să faciliteze comunicarea și colaborarea între copiii de diferită origine etnică și culturală.</p>
<p>3. INCLUZIUNE EDUCAȚIONALĂ</p>	<p>3.1. Instituția educațională cuprinde toți copiii, indiferent de naționalitate, gen, origine și stare socială, apartenență politică sau religioasă, stare a</p>	<p>Management:</p> <p>3.1.1. Planul strategic și în cel operațional al instituției de învățământ cuprinde ținte și activități specifice de aplicare a politicii statului cu privire la educația incluzivă.</p> <p>3.1.2. Administrația instituției de învățământ creează structuri (cum ar fi SAP, CR), mecanisme și proceduri de sprijin pentru procesul de înmatriculare și incluziune școlară a tuturor copiilor.</p> <p>3.1.3. Administrația instituției de învățământ planifică, asigură și evaluează formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive.</p> <p>3.1.4. Administrația instituției de învățământ elaborează documente manageriale care reflectă asigurarea serviciilor de sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES).</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
	sănătății și creează condiții optime pentru realizarea și dezvoltarea potențialului propriu în cadrul procesului educațional	<p>3.1.5. Administrația instituției de învățământ și structurile create în acest sens elaborează mecanisme de identificare, evidență și sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES).</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>3.1.6. Instituția de învățământ are o bază de date a tuturor copiilor de vîrstă școlară din comunitate, inclusiv a celor cu CES și privind evoluțiile demografice și perspectivele de școlarizare pentru următorii 5 ani.</p> <p>3.1.7. Instituția de învățământ dispune de evidențe clare despre elevii înmatriculați, inclusiv privind mediul familial și condițiile de viață.</p> <p>3.1.8. Instituția de învățământ monitorizează înscrierea copiilor din comunitate la școală și frecvența regulată de către ei a acesteia.</p> <p>3.1.9. Instituția de învățământ desfășoară diverse activități (campanii, vizite la familie, colaborează cu instituțiile relevante, APL-urile, părinții, ONG-urile și mass-media) pentru a asigura înmatricularea și participarea tuturor elevilor din comunitate la procesul de educație.</p> <p>3.1.10. În instituția de învățământ funcționează comisia multidisciplinară școlară cu atribuțiile stabilite de lege.</p> <p>3.1.11. Instituția de învățământ monitorizează înregistrarea și evidența datelor privind progresul și dezvoltarea fiecărui elev.</p> <p>3.1.12. Instituția de învățământ face referire la logopezi, psihologi, psihopedagogi etc. pentru asigurarea serviciilor de sprijin în funcție de necesitățile copiilor cu cerințe educaționale speciale.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p>
		<p>3.1.13. Cadrele didactice folosesc materialele didactice existente, în concordanță cu nevoile specifice ale elevilor.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>3.1.14. Fiecare copil cu cerințe educaționale speciale are, după caz, în funcție de recomandările SAP, un plan educațional individualizat, curriculum adaptat și/sau alte măsuri și servicii de sprijin.</p> <p>3.1.15. Copiii cu dizabilități severe, în condițiile legii, beneficiază de asistent personal care prestează servicii individualizate necesare mobilității și satisfacerii necesităților de bază.</p>
<p>3.2. Politicile și practicile din instituția de învățământ sînt incluzive, nediscriminatorii și respectă diferențele individuale</p>		<p>Management:</p> <p>3.2.1. Administrația instituției de învățământ dispune de mecanisme pentru identificarea și combaterea oricăror forme de discriminare.</p> <p>3.2.2. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) promovează diversitatea.</p> <p>3.2.3. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) cuprind, după caz, programe, măsuri și activități care au ca țintă educația incluzivă și nevoile copiilor cu cerințe educaționale speciale.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>3.2.4. Instituția de învățământ dispune de proceduri de prevenire, identificare, semnalară, evaluare și soluționare a situațiilor de discriminare.</p> <p>3.2.5. Instituția de învățământ informează personalul, copiii și reprezentanților lor legali (prin modalități accesibile) cu privire la procedurile de prevenire, identificare, semnalară, evaluare și soluționare a situațiilor de discriminare.</p> <p>3.2.6. Instituția de învățământ formează colective școlare în mod eficient, asigurîndu-se respectarea diferențelor individuale și a cerințelor legale privind constituirea claselor.</p>
		<p>Curriculum / proces educațional:</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>3.2.7. Cadrele didactice aplică, în mod diferențiat, curriculumul pentru copiii cu cerințe educaționale speciale conform recomandărilor SAP (prin plan educațional individualizat, curriculum adaptat și/sau alte măsuri și servicii de sprijin).</p> <p>3.2.8. Cadrele didactice tratează copiii în mod echitabil, adaptând cerințele la posibilitățile și nevoile individuale.</p> <p>3.2.9. Cadrele didactice evaluează progresul școlar al copilului cu cerințe educaționale speciale, stabilind oportunități de evaluare finală și certificare a acestuia.</p> <p>3.2.10. Copiii recunosc situațiile de discriminare și le aduc la cunoștința cadrelor didactice și administrației instituției de învățământ.</p>
<p>3.3. Toți copiii beneficiază de un mediu accesibil și favorabil</p>		<p>Management:</p> <p>3.3.1. Administrația instituției de învățământ utilizează toate resursele instituționale disponibile pentru asigurarea unui mediu accesibil și sigur pentru fiecare copil (inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și cei capabili de performanțe superioare).</p> <p>3.3.2. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) cuprind programe și măsuri privind asigurarea unui mediu accesibil și sigur pentru fiecare copil (inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și cei capabili de performanțe superioare).</p> <p>3.3.3. Administrația instituției de învățământ identifică, procură și utilizează resurse noi în vederea asigurării unui mediu accesibil și sigur pentru fiecare copil (inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și cei capabili de performanțe superioare).</p> <p>3.3.4. Administrația instituției de învățământ asigură protecția datelor cu caracter personal și asigură accesul, conform legii, la datele de interes public.</p>
		<p>Capacitate instituțională:</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>3.3.5. Instituția de învățământ asigură un mediu accesibil pentru incluziunea tuturor copiilor.</p> <p>3.3.6. Instituția de învățământ dispune de spații destinate procesului educațional, dotate în conformitate cu nivelul de școlarizare, profilul unității de învățământ general, rezonabil accesibile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale (rampe pentru scaunele cu rotile, bare de sprijin și orientare, dublarea informației sonore cu cea vizuală etc.).</p> <p>3.3.7. Spațiile instituțiilor de învățământ pot fi localizate ușor prin semnarea lor corespunzătoare.</p> <p>3.3.8. Instituția de învățământ are spații destinate serviciilor de sprijin, repartizate, amenajate, dotate și adaptate în concordanță cu natura și ponderea activităților și cu nevoile generale și speciale ale copiilor.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>3.3.9. Cadrele didactice aplică mijloacele de învățământ și auxiliarele curriculare conform nivelului de școlarizare, planului de învățământ prognozat / realizat și necesităților educaționale ale copiilor.</p> <p>3.3.10. Cadrele didactice utilizează tehnologiile informaționale și de comunicare adaptate la necesitățile tuturor elevilor, inclusiv ale elevilor cu cerințe educaționale speciale.</p>
<p>4. EFICIENȚĂ EDUCAȚIONALĂ</p>	<p>4.1. Instituția de învățământ crează condiții de organizare și realizare a unui proces educațional de calitate</p>	<p>Management:</p> <p>4.1.1. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) sînt explicit orientate spre creșterea calității educației, înțelegă ca progres în obținerea rezultatelor învățării și în privința „stării de bine” a copilului.</p> <p>4.1.2. Programele și activitățile planificate în planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor)</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		sînt realizate efectiv.
		4.1.3. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățămînt (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) sînt explicit orientate spre îmbunătățirea continuă a resurselor materiale și umane.
		4.1.4. Administrația instituției de învățămînt elaborează și aplică un mecanism de monitorizare/ automonitorizare a eficienței educaționale în instituție.
		4.1.5. Consiliul de Administrație promovează un model eficient de comunicare internă și externă cu privire la calitatea serviciilor prestate și decide, de o manieră transparentă, democratică și echitabilă, cu privire la politicile instituționale.
		Capacitate instituțională:
		4.1.6. Infrastructura instituției de învățămînt asigură organizarea procesului educațional în raport cu obiectivele și misiunea acesteia.
		4.1.7. Instituția de învățămînt dispune de echipamentele, materialele și auxiliarele curriculare necesare aplicării curriculumului național, inclusiv a componentelor raionale și școlare ale acestuia, a curriculumului adaptat și a planurilor educaționale individualizate.
		4.1.8. Instituția de învățămînt este încadrată cu personal didactic și auxiliar, calificat conform normativelor în vigoare.
		4.1.9. Instituția de învățămînt dispune de resursele financiare necesare aplicării curriculumului național și respectării standardelor de calitate.
		Curriculum / proces educațional:
		4.1.10. Instituția de învățămînt aplică Curriculumul Național cu adaptare la condițiile locale și instituționale, în limitele permise de cadrul normativ.

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>4.1.1.1. Instituția de învățământ elaborează și implementează Curriculumul la decizia școlii în raport cu profilul și orientarea specifică ei.</p> <p>Management:</p> <p>4.2.1. Administrația instituției de învățământ monitorizează, prin proceduri specifice, realizarea curriculumului (inclusiv componenta rațională, cea școlară, curriculumul adaptat și planurile educaționale individualizate).</p> <p>4.2.2. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățământ cuprind programe și activități de recrutare și de formare continuă a cadrelor didactice și auxiliare din perspectiva nevoilor individuale, instituționale și naționale</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>4.2.3. Instituția de învățământ dispune de un număr suficient de cadre didactice și auxiliare pentru realizarea finalităților stabilite prin curriculum-ul național.</p> <p>4.2.4. Instituția de învățământ monitorizează utilizarea resurselor educaționale.</p> <p>4.2.5. Instituția de învățământ monitorizează aplicarea strategiilor didactice interactive, inclusiv a tehnologiilor informaționale, în procesul de predare-învățare-evaluare.</p> <p>4.2.6. Instituția de învățământ utilizează Standardele de eficiență a învățării la evaluarea calității Curriculumului predat.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>4.2.7. Cadrele didactice elaborează proiecte didactice de lungă și scurtă durată, elaborate în conformitate cu principiile educației centrate pe elev și pe formarea de competențe.</p> <p>4.2.8. Existența progresului în privința aplicării, de către cadrele didactice a strategiilor interactive și a tehnologiilor informaționale, în procesul de predare-învățare-</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>evaluare.</p> <p>4.2.9. Cadrele didactice evaluează rezultatele învățării în conformitate cu standardele și referențialul de evaluare aprobate (inclusiv pentru elevii cu cerințe educaționale speciale).</p> <p>4.2.10. Cadrele didactice au competența specifică de a concepe și aplica Curriculumul la decizia școlii.</p> <p>4.2.11. Cadrele didactice organizează activități extracurriculare în concordanță cu misiunea școlii, cu obiectivele din curriculumul național și cu obiectivele din documentele de planificare strategică și operațională.</p> <p>4.2.12. Cadrele didactice asigură sprijinul individual al elevilor pentru obținerea rezultatelor învățării conform standardelor și referențialului de evaluare aprobate (inclusiv pentru elevii cu cerințe educaționale speciale care beneficiază de curriculum modificat și/sau de programe educaționale individualizate).</p>
	<p>4.3. Toți copiii demonstrează angajament și implicare eficientă în procesul educațional</p>	<p>Management:</p> <p>4.3.1. Administrația instituției de învățământ asigură accesul elevilor la resursele educaționale de care dispune instituția: bibliotecă, laboratoare, ateliere, sala de festivități, de sport.</p> <p>4.3.2. Administrația instituției de învățământ asigură, prin structurile asociative (consiliile sau alte structuri) participarea elevilor și a părinților (sau, după caz, a tutorilor / reprezentanților legali) în procesul decizional cu referire la calitatea procesului educațional.</p> <p>Capacitate instituțională:</p>
		<p>4.3.3. Instituția de învățământ dispune de o bază complexă de date privind performanțele</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
<p>5. EDUCAȚIE SENSIBILĂ LA GEN</p>	<p>5.1. Copiii sînt educați, comunică și interrelaționează în conformitate cu principiile echității de gen</p>	<p>elevilor, care cuprinde rezultatele parcurgerii curriculumului oficial (componenta națională, cea raională și cea școlară) și, supă caz, în cazul elevilor cu cerințe educaționale speciale, rezultatele parcurgerii curriculumului modificat și/sau a planurilor educaționale individualizate.</p> <p>4.3.4. Instituția de învățămînt creează posibilități de manifestare a potențialului creativ al elevului prin activități formale și non-formale.</p> <p>4.3.5. Instituția de învățămînt realizează o politică obiectivă, echitabilă și transparentă de promovare a succesului școlar</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>4.3.6. Elevii sînt consultați privind modalitățile de aplicare a curriculumului național (inclusiv în stabilirea curriculumului la decizia școlii).</p> <p>4.3.7. Elevii manifestă capacitate de învățare individuală eficientă, se încadrează adecvat în învățarea interactivă prin cooperare.</p> <p>Management:</p> <p>5.1.1. Planurile strategice și operaționale ale instituției de învățămînt (inclusiv ale structurilor asociative ale părinților și elevilor) cuprind, după caz, programe, măsuri și activități de prevenire a discriminării de gen.</p> <p>5.1.2. Administrația instituției de învățămînt asigură echitatea de gen în activitățile curriculare și extracurriculare</p> <p>5.1.3. Administrația instituției de învățămînt oferă tuturor elevilor școlii și părinților sau, după caz, tutorilor / reprezentanților legali, informații complete și în timp util (prin afișare, tipărire, mijloace electronice sau orice alte mijloace) privind politicile, programele și activitățile de promovare a echității de gen.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>5.1.4. Administrația instituției de învățământ aplică procedura legală de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituției de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.</p> <p>5.1.5. Administrația instituției de învățământ promovează și diseminează bunele practici în asigurarea echității de gen.</p> <p>5.1.6. Administrația instituției de învățământ asigură copiii, cadrelor didactice și părinților servicii de consiliere și orientare în domeniul comunicării și interrelaționării genurilor.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>5.1.7. Instituția de învățământ asigură formarea cadrelor didactice în privința echității de gen.</p> <p>5.1.8. Consiliul administrativ planifică resurse necesare pentru procurarea materialelor didactice și organizarea activităților care promovează echitatea de gen.</p> <p>5.1.9. Instituția de învățământ asigură spațiile școlare adecvate particularităților de gen.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>5.1.10. Cadrele didactice demonstrează comportament nediscriminatoriu în raport cu genul.</p> <p>5.1.11. Elevii, indiferent de gen, sînt familiarizați cu conceptele-cheie ale educației sensibile la gen.</p> <p>5.1.12. Elevii, indiferent de gen, sesizează și acționează împotriva prejudecăților și stereotipurilor de gen.</p> <p>5.1.13. Părinții sau, după caz, tutorii / reprezentanții legali, participă la activitățile cu teme privind echitatea de gen.</p> <p>5.1.14. Cadrele didactice aplică în procesul educațional metodologii didactice care încurajează, sprijină, și stimulează participarea echitabilă a fetelor, cît și a băieților.</p>

GLOSAR DE TERMENI-CHEIE

1. *Acomodare rezonabilă*: Modificarea sau ajustarea necesară și corespunzătoare, fără a impune o povară exagerată, atunci când acestea sînt necesare pentru a garanta, persoanelor cu cerințe educaționale speciale, beneficierea de drepturile și libertățile fundamentale ale omului și exercitarea acestora, în egală măsură cu alți cetățeni.
2. *Asigurarea calității educației*: Este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație satisface standardele de calitate. Asigurarea calității exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație, în conformitate cu standardele anunțate. Ea este astfel promovată încît să conducă la îmbunătățirea continuă a calității educației.
3. *Calitatea educației*: Ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sînt satisfăcute așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate.
4. *Centrarea pe copil (un principiu de bază al SPC)*: *Protejarea intereselor copilului este punctul central al tuturor luărilor de decizie în domeniul educației*. Criteriul esențial în luarea deciziilor privind administrarea, curriculumul și instruirea sau mediul școlar este bunăstarea și interesele cele mai înalte ale copilului. Acest criteriu tinde spre îndeplinirea potențialului fiecărui copil și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
5. *Controlul calității educației*: În instituțiile de învățămînt preșcolar, primar, gimnazial, profesional, liceal și postliceal controlul calității presupune activități și tehnici cu caracter operațional, aplicate sistematic de o autoritate de inspecție desemnată pentru a verifica respectarea standardelor prestabilite.
6. *Copil cu cerințe educaționale speciale*: Persoana în vîrstă de pînă la 18 ani, care datorită limitărilor de ordin senzorial (auz, vedere), fizic/ locomotor, mintal/ de intelect, psihic și de comportament, etc. are nevoie de îngrijire și suport special din partea sistemului de sănătate, educație și protecție socială, familiei, comunității.
7. *Design universal*: Designul produselor, mediilor, programelor și serviciilor pentru a fi utilizate de către toți copiii, în cea mai mare măsură posibilă, fără a fi necesară readaptarea sau designul specializat. „Designul Universal” nu exclude mijloacele tehnice de asistență pentru anumite grupuri de persoane cu dizabilități, atunci când acestea sînt necesare.
8. *Dimensiuni*: Concepte care emană din principiile SPC și oferă sprijin în organizarea standardelor. Dimensiunile SPC includ, dar nu sînt limitate la incluziune; eficacitate; sănătate, siguranță și protecție; sensibilitate față de gen; și participare. Respectul pentru multiculturalism, promovarea drepturilor copilului, precum și alte dimensiuni de context și de caz pot fi adăugate.
9. *Domenii, componente, subcomponente și subiecte*: Cuvinte care sînt uneori utilizate alternativ sau cu diferite niveluri de subordonare pentru a descrie diferite categorii de conținut; o modalitate de organizare sau de grupare a standardelor (de ex., în Standardele de Învățare Timpurie și Dezvoltare [Kagan, 2005], limba și alfabetizarea reprezintă un domeniu).
10. *Educația de bază de calitate (EBC)*: Reformele introduse la orice nivel (de ex., național, regional, sau local) al sistemului educațional care au scopul de a îmbunătăți un element specific, o formă și/sau o componentă a sistemului. Scopul final este acela de a crește performanțele măsurabile.
11. *Eficacitatea predării și a învățării (o dimensiune a SPC)*: Eficacitatea predării și a învățării promovează învățarea și predarea de calitate; este orientată către copil și personalizată conform nevoilor individuale, indiferent dacă acestea provin din nivelul de dezvoltare a capacităților, stiluri de învățare, probleme de limbă sau alte nevoi speciale. Această dimensiune utilizează metode de predare active, cooperante și democratice, consolidînd competența și etica pedagogică. În școlile SPC, stilul practicilor de predare și învățare este centrat pe ceea ce ar avea cele mai bune consecințe asupra elevilor, aceștia din urmă străduindu-se să stăpînească cunoștințele, deprinderile și atitudinile cuprinse în curriculum. (Echipa SPC din Macedonia)
12. *Evaluarea calității educației*: Examinarea multicriterială a măsurii în care o organizație furnizoare de educație și programul acesteia îndeplinesc standardele și standardele de referință. Atunci când evaluarea calității este efectuată de însăși organizația furnizoare de educație, aceasta ia forma evaluării interne. Atunci când evaluarea calității este efectuată de o agenție națională sau internațională specializată, aceasta ia forma evaluării externe.
13. *Incluziunea (un principiu și/sau o dimensiune de bază a SPC)*: *Accesul la educație nu este un privilegiu acordat de societate copiilor, ci este o datorie pe care societatea o îndeplinește față de toți copiii*. Toți copiii au dreptul la educație de bază gratuită, obligatorie și accesibilă; la protecția demnității umane în chestiuni disciplinare și la un mediu educațional incluziv, indiferent de gen, atribute fizice și sociale,

- statut intelectual, stări emoționale, formație lingvistică sau necesități speciale individuale. Aceasta îi include pe toți cei marginalizați (istoric sau altfel) de la participarea deplină în procesul de învățare, pentru orice motiv.
14. *Indicatori*: Acțiuni sau comportamente observabile, sau alte fapte care atestă prezența, situația sau starea a ceva ce ține de standard. Indicatorii se pot referi la sursă (de ex., există un manual pentru fiecare copil); proces (de ex., sînt dezvoltate proceduri pentru consiliile școlare) și rezultat (de ex., consiliul școlar aprobă alocațiile bugetare școlare). Indicatorii pot fi folosiți pentru a măsura progresele înregistrate în vederea îndeplinirii standardelor.
  15. *Îmbunătățirea calității educației*: Presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea organizației furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea celor mai relevante standarde de referință.
  16. *Managementul calității*: Activități coordonate pentru a orienta și controla o organizație în ceea ce privește calitatea (ISO 9000/2000).
  17. *Monitorizare*: Un mecanism care oferă părților interesate de la toate nivelurile informații actualizate continuu cu privire la progresele înregistrate. Monitorizarea include: (a) stabilirea indicatorilor/ valorilor de referință; (b) procedurile, sistemele, instrumentele de colectare, înregistrare și analizare a informațiilor cu privire la indicatori; și (c), utilizarea informațiilor pentru a îmbunătăți planificarea, performanța și rezultatele.
  18. *Parte interesată*: O persoană sau grup care are un interes legat de performanța sau succesul unei organizații (proprietari, persoane din cadrul organizației, furnizori, parteneri, autorități, clienți, sindicate, societatea civilă, comunitate, bănci/ finanțatori) (ISO 9000/2000).
  19. *Participarea democratică (un principiu și/sau o dimensiune de bază a SPC)*: Ca titulari de drepturi, copiii și cei care le promovează drepturile (entitățile autorizate) au un cuvînt de spus în ceea ce privește forma și conținutul educației oferite. Deciziile cu privire la toate aspectele legate de mediul educațional iau în considerare „vocale” mai multor părți interesate din cadrul școlii și comunității. Acesta reprezintă opusul unui proces de sus în jos. Reprezentanții elevilor, profesorilor, părinților și comunității sînt incluși într-un proces decizional transparent și deschis care încurajează învățarea în rîndul tuturor. Familiile și liderii comunitari sînt chemați a-și îndeplini responsabilitatea lor legitimă de educatori și de modele pentru copii.
  20. *Pedagogizarea părinților*: Extinderea preocupării pentru formarea în mod pedagogic a omului.
  21. *Planificarea calității*: Parte a managementului calității concentrată pe stabilirea obiectivelor calității și care specifică procesele operaționale și resursele aferente necesare pentru îndeplinirea obiectivelor calitativ (ISO 9000/2000).
  22. *Planul educațional individualizat*: Cadru de organizare a intervenției specializate pentru copilul cu cerințe educaționale speciale inclus într-un program general de educație. Acest plan permite programarea și coordonarea resurselor și serviciilor de sprijin, asigurarea coerenței și complementarității intervențiilor, fiind focalizat pe cerințe individuale ale copilului integrat. Măsurile de asistență eficientă „individualizată” sînt asigurate în mediile care încurajează dezvoltarea academică și socială, compatibilă cu obiectivele integrării complete.
  23. *Reprezentant legal al copilului*: Părinții biologici sau adoptatorii, tutorele/ curatorul copilului numit de către autoritatea tutelară, care acționează din numele și în interesul copilului.
  24. *Respectul pentru multiculturalism (o dimensiune a SPC)*: Asigură faptul că NICI UN copil nu este exclus de la dobîndirea unui drept fundamental al egalității de șanse educaționale din cauza originii etnice, identității, practicilor culturale, limbii vorbite, dizabilităților fizice și/sau emoționale sau circumstanțelor economice. Această dimensiune apreciază patrimoniul cultural și lingvistic al fiecărui copil.
  25. *Sănătate, siguranță și protecție (o dimensiune a SPC)*: Școala este un loc sigur care trebuie să asigure bunăstarea fizică și emoțională a fiecărui copil. „Întreg” copilul este luat în considerare în analiza factorilor legați de abuzul emoțional și fizic, nutriția proastă și spațiul fizic nesigur (de ex., ceva care interferează cu dreptul copilului de a învăța). Abordarea acestor factori crește în mod direct frecvența, participarea și performanța școlară.
  26. *Sensibilitatea față de gen (o dimensiune a SPC)*: Toate fetele și toți băieții trebuie să aibă șanse egale de a participa pe deplin într-un mediu de învățare care acoperă nevoile unice de bază ale fetelor și băieților și abordează dinamica de putere în relațiile de sex feminin-masculin; și care le oferă materiale ce nu dau dovadă de discriminare de gen; și care sprijină realizarea drepturilor omului. Egalitatea de gen este fundamentală pentru educația de bază de calitate.
  27. *Societatea incluzivă*: Acea societate în care diferența este respectată și prețuită, iar discriminarea și prejudecata sînt combătute activ prin politici și practică, schimbarea atitudinilor și comportamentelor persoanelor particulare, organizațiilor și asociațiilor, astfel încît copiii cu cerințe educaționale speciale să participe din plin și egal și să contribuie la viața și cultura comunității din care fac parte.

28. *Standarde*: Declarații generale asupra scopurilor care definesc un ansamblu de așteptări; un set de afirmații care definesc ceea ce părțile interesate trebuie să cunoască și să realizeze în cadrul sistemului educațional. Majoritatea țărilor dețin anumite standarde pentru educația de bază de calitate, în scopul de a măsura progresul, a îmbunătăți planificarea și alocarea resurselor și a evalua eficacitatea. În țările SPC, standardele sînt elaborate și grupate în funcție de dimensiunile SPC.
29. *Școli prietenoase copilului (SPC)*: Abordarea distinctivă a eforturilor globale depuse de UNICEF în domeniul educației de calitate pentru toți copiii; întemeiată pe angajamentul de a lua în atenție toate elementele prezente la nivel de școală care influențează bunăstarea, drepturile și mediul de învățare a fiecărui copil. SPC este caracterizat de trei principii de bază și cinci dimensiuni, astfel cum sînt definite mai jos.
30. *Valori de referință (benchmarks)*: Acțiuni observabile sau dovezi care măsoară progresele înregistrate în îndeplinirea standardelor.

Referințe bibliografice

1. Achiri I., Bolboceanu A., Guțu V., Hadîrcă M. *Evaluarea standardelor educaționale. Ghid metodologic*. Chișinău, 2009.
2. Bennet E., Randy W., William C. *Construction Versus Choice in Cognitive Measurement: Issues in Constructed Response, Performance Testing, and Portfolio Assessment*. Hillsdale, New Jersey, Hove and London, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1993.
3. Beriat D., Exiga A. *Les tests en proces. Les abus de la psychotechnique*. Paris: Aumod, 1970.
4. Bîrzea C. *Arta și știința educației*. București: Editura didactică și Pedagogică R.A., 1995.
5. *Cadrul European comun de referință*. (tradus în română). Chișinău: Tipografia Centrală, 2003.
6. Colardyn D. *La gestion des compétences. Perspectives internationales*. Paris: P.U.F., 1996.
7. Criste S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București, 1998.
8. Cronbach Lee J. *Essentials of Psychological Testing*. Ed. a 3-a. New York: Harper and Row, 1970.
9. D'Hainaut L., Lawton D. *Sursele unei reforme a conținuturilor axate pe educația permanentă*. Vol. Programul de învățământ și educație permanentă. București, 1981.
10. De Landsheere G. *Evaluarea continuă a elevilor și examenele. Manual de docimologie*. București: E.D.P., 1975.
11. Dulamă M.-E. *Cum îi învățăm pe alții să învețe*. Clusium 2009.
12. Dulamă M.-E. *Metodologie didactică*. Clusium, 2008.
13. Fitz-Gibbon C.T. *Monitoring Education. Indicators, Quality and Effectiveness*. London: Cassell, 1996.
14. Guțu I. *Curriculum de français, pour les classes bilingues*. Chișinău: Neocartica, 2008.
15. Guțu Vl., Achiri I. *Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic*. Chișinău, 2009.
16. Guțu Vl. *Cadrul de referință al curriculumului național. Ghid metodologic*. Chișinău: Editura Știința, 2007.
17. Guțu Vl. *Proiectarea didactică în învățământul superior*. Chișinău: CEP USM, 2007.
18. Holban I. *Testele de cunoștințe*. București: E.D.P., 1995.
19. Hopkins D., Ainscow M., West M. *Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării*. Chișinău: Prut Internațional, 1992.
20. Huberman A.M. *Cum se produc schimbările în educație: contribuție la studiul inovației*. Trad. De Magdalena Chelsoi. București: E.D.P., 1978.
21. *Implementation of „Education & Training 2010” Work programme, Working Group, Basic Skills, Entrepreneurship and Foreign Languages/ Progress Report*, European Commission, nov. 2003.
22. Jaeger M. (coord.) *Complementary Methods for Research in Education*. Wasington D.C., American Educational Research Association, 1988.
23. Jigău M. *Factorii reușitei școlare*. București: Editura Grafoard, 1988.
24. Krasnaseschi Vl. (coord.) *Evaluarea sistemelor și a proceselor educaționale*. București: E.D.P., 1976.
25. *Legea Învățământului din Republica Moldova*. Chișinău, 1995.
26. Tăutu M.Gh. *Standardele educaționale la limba franceză*. Suceava, România.
27. Patton M. *Creative Evaluation*, ed. a 2-a. Newbury Park, California, Sage Publications, 1987.
28. *Planurile de învățământ pentru învățământul primar, gimnazial, mediu general și liceal: 2006-2007*. MET, Chișinău, 2006.
29. Popham W.J. *Evaluating Instruction*. New York: Prentice Hall, 1973.
30. Sochircă V., Volontir N. *Standarde educaționale la geografie*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2008.
31. Stanciu M. *Reforma conținuturilor învățământului*. Iași: Polirom, 1999.
32. *Standarde educaționale la disciplinele școlare din învățământul primar, gimnazial și liceal*. Coordonatori: Achiri I., Velișco N. Chișinău: Editura Univers Pedagogic, 2008.
33. Stoica A., Musteață S. *Evaluarea rezultatelor școlare*. Chișinău, 1997.
34. *Базовый куррикулум. // Нормативные документы*. Кишинэу, 1997.
35. *Концепция федеральных государственных стандартов общего образования*. Под редакцией А.М. Кондакова, А.А. Кузнецова. Москва: Просвещение, 2008.
36. *Elaborarea Standardelor pentru educația de bază de calitate*. Pregătit pentru Biroul Regional UNICEF pentru ECE/CSI de către Miske Witt & Associates Inc. St. Paul, Minnesota, SUA.